

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית שבת פרשת מקץ תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ק"מ

ותורה אור, ולא יוכלו להעבירם על דתם, ורק אם מבטלין אותה מידם אז הם אבודין.

אמנם לימוד התורה עצמה עדיין לא איכפת להו לחיוונים, כי לא זכה נעשית לו סם המות (יומא עב:), ורק על תורה בטהרה נאמרה יראת ה' טהורה עומדת לעד (תהלים יט:), זה הלומד תורה בטהרה (יומא שם). וכאשר הדלקת המנורה היא בשמן טהור, זה משפיע תורה בטהרה, לא כן כשמדליקין בשמן טמא, גם אם טומאה הותרה בציבור, כי דברי תורה אין מקבלין טומאה (ברכות כב:), מכל מקום חסר ממנה השפעת תורה בטהרה. וקליפת אנטיוכ"ס מל"ך יו"ן מכוון נגד מדתו של יוס"ף, המרכבה למדת יסו"ד, שורש הטהרה, ולכן טימאו כל השמנים, להדליק הנר מצוה ותורה אור בטומאה. וזהו שאמרו, שהחשיכו 'עיניהם' של ישראל, להסיר מהם קדושת שמירת העינים, ולהחשיך אותם בראיות אסורות, על דרך שאמרו (ב"ר ב"ה) חושך זה מעשיהן של רשעים. ואמרו כתבו לכם על קרן 'השור' שאין לכם חלק באלקי ישראל, כי יוסף נקרא בתואר שור, בכור שורו הדר לו (דברים לג:ז).

*

והנה מבואר במדרש (מגילת אנטיוכס יא) שעיקר מגמת מלכונין יו"ן, היתה לבטל מישראל שלש מצות, חודש מילה ושבת ע"כ. ולכאורה מצות שבת שפיר מובן ששקולה כנגד כל המצות (ירושלמי ברכות א-ה), ומצות מילה אות ברית להבדיל בין ישראל לעמים, אבל למה חזרו על ביטול מצות חודש דייקא (ועיין בבני יששכר כסלו ד-פח).

ומתחלה נבאר מה שאמר הכתוב בסיום התוכחה, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם (ויקרא כו-מד). והנה הנגינה על זה היא גרשיים מונח רביעי. ובפשוטו הכוונה דאיתא בגמרא (מגילה יא.) לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיהו כהן גדול לכלותם, בימי המן

והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום (בראשית א-ב). במדרש (ב"ר ב"ד) ריש לקיש פתר קריא בגליות וכו', חושך זה גלות יו"ן שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל ע"כ. ויש להבין למה דקדקו שהחשיכו 'עיניהם' של ישראל. וגם למה כתבו על קרן 'השור' דייקא.

ב עוד אמרו, כשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל (שבת כא:). ואיתא בב"ח (סימן תרע) בשם מדרש, שאמר להם אותו רשע, מצוה אחת יש בידם, אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין, ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה (שמות כז-ב) להעלות נר תמיד, כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין וכו', עמדו וטימאו כל השמנים ע"ש. ויש להבין הלא כמה עבודות היו במקדש, הקרבת הקרבנות, קטורת, לחם הפנים, ולמה רק בביטול הדלקת המנורה הם אבודין. ועוד יותר תמוה, דמה הועילו בזה שטימאו כל השמנים, הלא טומאה הותרה בציבור (יומא ז:), ועדיין הם יכולין להדליק, ולא נתבטל כלל הדלקת המנורה במה שטימאו.

ג במגלה עמוקות (אופן רנב) כתוב, אנטיוכ"ס בגימטריא יוס"ף, שהיה מל"ך יו"ן שהוא גם כן בגימטריא יוס"ף, אמר כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, שאז נתעורר חטא ירבעם שיצא מן יוסף שנקרא שור וכו' ע"ש. ויש לומר עוד בקשר הדברים של מלכות יו"ן עם יוסף.

*

ונראה כי הנה שורש כל השפעות שבעולם ירדה דרך הבית המקדש, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. והדלקת המנורה הורידה השפעת התורה לישראל, נר מצוה ותורה אור (משלי ו-כג). ועל כן אמרו (בבא בתרא כה:): הרוצה שיחכים ידרים, וסימניך מנורה בדרום ע"ש. ובהיות שקליפת מלכות יו"ן היא להשכיחם תורתך, על כן השכילו להשיג שכל זמן שמדליקין המנורה במקדש, יורדת השפעה עצומה על כלל ישראל להתחזק בנר מצוה

אחת כשהעיר בבוקר ממשנתו, ואמר מודה אני כנהוג, עלה הרהור בלבו, מהו ההודאה שאני נותן כעת שהחזיר בי נשמת, מה היה איכפת לי אם נשארתי ישן עוד, הלא אי אפשר ללמוד, ואי אפשר לקיים מצות ה', ומהו התכלית של החיים. ושוב התבונן כי כדאי היא שהחזיר לו נשמתו, כי הלא כל היום הוא מסתובב באמונת אלקי עולם, ואינו מהרהר אחריו, אלא מקבל על עצמו הנהגתו, כי ה' מבין דרכו, והטוב בעיניו יעשה. ובכל יום ויום מתאמץ ומתגבר יותר באמונתו, ועבור זה עצמו כדאי לחיות. ואמר שוב, מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמת, כי רבה אמונתך סלה, רב מאד אצלי מה שאני אוכל לחיות כל היום באמונתך, שזהו עבודה עצומה למלך חי וקים ע"כ.

ויסופר על הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זי"ע, שעני מדוכא ביסורים התאונן אצלו, כי הוא חושש שאומר בכל יום ברכה לבטלה 'שעשה לי כל צרכי', בזמן שאין לו שום דבר, גם קצת לחם לאכול. והשיב לו, כל אחד יש לו תפקיד לאיזה סיבה שהוא נברא, ואתה נבראת כדי לקבל גזירת ה' באהבה, וזהו כל צורךך בעולם שעבורו אתה מסתובב בעולם ע"כ.

ועל דרך זה היה בימי היוונים, אשר שנים רבות ביטלו את ישראל מהתורה ומצותיה, והרגו כל מי שמצאו שמקיים מצות ה'. אמנם דבר אחד נשאר להם, מצות אמונה באלקי עולם, כי הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ולתבונתו אין מספר, אשר אי אפשר לבשר ודם להשיגו, ובדבר זה לא רק שלא יכלו היוונים להעביר את ישראל, אלא עוד נתגבר ונתחזק יותר ויותר לפי ריבוי הנסיונות. והנה שורש האמונה היא 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד' (דברים ו-ד), שיש בזה כ"ה אותיות. ובני ישראל באותה תקופה חנו-כה, התעצמו עצמם בכ"ה אותיות של אמירת שמע ישראל בכל עת ועידן.

*

ונסיים במה שכתוב בדברי שאול (לחנוכה), דהגם דאסור לבקש על הנס, זהו רק בשאר ימות השנה, שעולם כמנהגו נוהג, אין לבקש על הנהגה נסית למעלה מדרך הטבע, כי בזה הוא משדד בריאת שמים וארץ. אבל בימי חנוכה שכל העולמות מתנהגין בהנהגה נסית, הנס הוא בטבע הבריאה, וכשם שמבקש בכל השנה כולה על הטבע, כך בידו לבקש על הנס בחנוכה, ושפיר מבקשים הרחמן הוא יעשה לנו נסים (שו"ע או"ח סימן קפז-ד).

שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפר בריתי אתם בימי פרסיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות, כי אני ה' אלקיהם לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם ע"כ. ואם כן בפסוק זה יש לנו הבטחה מאת ה' על ארבעה תקופות בגולה אשר ה' לא יעזוב אותנו. וזה נרמז בהנגינה 'גרשיים', גם כאשר יגרשו מהארץ, מפני חטאינו גלינו מארצנו, 'מונח רביעי', מונח בזה הבטחה על ארבע זמנים שלא יפר בריתו אתנו.

אמנם מרומז בזה עוד, והוא על פי מה שכתוב בדברי יואל (לחנוכה אות נא) דמבואר ברמב"ם בספר המצות (מצוה קנ"ג) דאף על פי שמימות הלל ואילך קבעו סדר קביעות החדשים על לעולם, מכל מקום צריכין תמיד לברך החדש גם בארץ ישראל והוא בכלל מצות קידוש החדש, כי חשבון קביעות ראשי חדשים לא יתכן אלא בארץ ישראל. ומהאי טעמא סבירא ליה שאי אפשר שיעדר ארץ ישראל לגמרי מבני ישראל, כי ישנה הבטחה מהקב"ה שלא יהיה ח"ו כליון האומה לגמרי, וכשאר אנשים מישראל בארץ ישראל אי אפשר לנו לקדש חדשים ובטלו המועדות מכל ישראל, ואם בטלו המועדות הרי זה ביטול כל התורה, והוי כליון האומה ח"ו, ועל כן באותה הבטחה שהבטיח הקב"ה לישראל ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם, נכלל גם הבטחה זו שלא יתבטל מצות קידוש החדש מישראל ע"כ. ולכן התגברו היוונים לבטל מישראל מצות חודש, לפי שקביעת כל המועדים וקיום כל התורה כולה תלוי בקידוש החדש, ובביטולה הוי שכחת התורה וכליון האומה ח"ו ע"כ.

ולכן הנגינה על ההבטחה של לא מאסתים ולא געלתים וגו', גרשיים מונח רביעי, כי מצות קידוש החדש היא מצוה הרביעית ממנין המצות, ובהבטחה זו מונח שגם בעת שיהיו בגלות, יעלה בידם תמיד לקיים מצות קידוש החדש, שבביטולה יש כליון האומה. ועוד כי לפי המבואר לעיל, מונח בזה ארבעה הבטחות, חדא שלא יתבטל קידוש החדש מישראל כי יהיו שם תמיד מבני ישראל שיקדשוה. שנית שלא יתבטלו המועדים. שלישית שעל ידי זה לא יתבטל התורה. והרביעית שלא תהיה כליון האומה ח"ו.

*

והנה אנו קורין הימים הללו בשם 'חנוכה'. ונראה על פי מה שראיתי לספר מגאון אחד, שכאשר היה בזמן המלחמה השנייה גולה ברוסיה בסיביר, לא היה להם שם ספרי קודש, וביטלו אותם משמירת התורה והמצות, ופעם

הגליון הזה נתנדב על ידי

מזה"ר ר' ירמיה מאיר פאגל הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מזה"ר ר' חיים ראובן ב"ר א בוער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מזה"ר ר' יונה ברש"צ זינגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' זאב שווארץ הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' משה דוד רייך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מזה"ר ר' יעקב שטייף הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב
---	---	--	---	---	---